

نقش آموزش های فنی حرفه ای در اقتصاد کشور و توسعه کسب و کار

فرشته مقصودی
کارشناس ارشد حقوق خصوصی

یکی از عوامل و پارامترهای عمده رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی هر جامعه، تربیت نیروی انسانی کارآمد می باشد و آموزش های فنی و حرفه ای نیز یکی از راهکارهای تربیت کننده نیروی انسانی متخصص است. برای این منظور، مبحث آموزش که در این مقاله نسبت به آموزش مهارت، آموزش های فنی و حرفه ای و آموزش کسب و کار و نقاط ضعف و قوت این امور را مورد بررسی قرار می دهیم و با ارائه راهکارها و پیشنهادها به سمت توسعه اقتصادی کشور با توجه به نیازهای جامعه در کسب و کار؛ باشد که راهنمای رشد اقتصادی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: کسب و کار - آموزش - رشد اقتصادی - فنی و حرفه ای - مهارت

مقدمه:

از آن جا که آموزش های فنی و حرفه ای، فعالیت هایی هستند که فرد را برای احراز شغل، حرفه و کسب و کار آماده می کنند و یا کارایی و توانایی او را در انجام آنها افزایش می دهند، لکن عدم وجود پل های ارتباطی بین مراکز آموزشی و مراکز صنعتی جامعه باعث می شود که مراکز آموزشی به تربیت نیروهایی بپردازد که چندان مورد نیاز بخش های تولیدی جامعه نباشد. مقاله حاضر تلاشی است برای ارائه تصویر روشن از وضعیت آموزش های فنی و حرفه ای و نقش آنها در توسعه کسب و کار اقتصاد کشور، که تقدیم علاقمندان می شود.

و رشد اقتصادی ظرفیت بالقوه و بالفعل اقتصاد کشور در جذب نیروی انسانی بالقوه موجود در بازار کار کشور است. به عبارت دیگر آموزش و کسب و کار از دیدگاه مثبت هنگامی پدیدار می شود که ساختار اقتصادی کشور توان جذب نیروی انسانی ماهر و متخصص را در زمینه های گوناگون و مختلف کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت فراهم آورد. اما آنچه ارتباط میان سرمایه گذاری در نیروی انسانی و رشد اقتصادی را برقرار می نماید مناسب با آموزش نیروی انسانی است شایان ذکر است نظام آموزشی مهارتی یکی از عمده ترین منابع آموزشی و تامین نیروی انسانی برای فعالیت های بخش صنایع است.

آموزش و کسب و کار:

ایجاد کنند. بررسی های اسناد و مدارک موجود نیز مؤید این مطلب می باشند. به طوری که یافته های پژوهش همسو با این یافته می باشند. صیافی (۱۳۷۱) (سرخوش ۱۳۷۵، آقاجری ۱۳۷۲) آموزش های فنی و حرفه ای تا حد زیادی می توانند در ایجاد و راه اندازی مؤسسات و تعاونی های تولیدی و خدماتی برای هنرجویان آموزش دیده نقش مؤثری داشته باشند، بررسی های اسناد و مدارک موجود و گزارشهای مکتسبه، مؤید این یافته می باشند.

به طوری که یافته های پژوهش (ریاحی ۱۳۷۰، جمشیدی ۱۳۷۴، عبدالله پور ۱۳۸۰) همسو با این یافته می باشند.

آموزش های فنی و حرفه ای تا حد زیادی می توانند در تأمین نیازهای سالانه اشتغال نیروی انسانی ماهر (به شیوه های تعاونی و خصوصی) در مناطق مختلف استان مؤثر باشند. بررسی های اسناد و مدارک موجود نیز همسو با این مطلب می باشند. به طوری که یافته های پژوهش همسو با این یافته می باشند. (پورموسی ۱۳۷۲، باقری ۱۳۷۴ و موسوی ۱۳۷۲) در این زمینه نیاز به گسترش آموزش های فنی و حرفه ای در مقایسه با آموزش های نظری بیش از پیش محسوس می گردد و در نهایت آموزش های فنی و حرفه ای باید با نیازسنجی از بازار کار، مهارت و دانش علمی مورد نیاز دنیای کار را ارتقا بخشد.

چرا که با کارآموزی در مراکز تولید و اقتصاد به عنوان بخش اصلی این نوع آموزش، هنرجو مهارت و دانش مورد نیاز بازار کار و مرتبط با یک زمینه شغلی خاص راکسب میکند و با ایجاد یک رابطه مناسب بین هنرجو و کارفرما، بسا که این امر به پیشنهاد فرصت شغلی دائمی از طرف کارفرما منتهی شود.

راه کارهای مبتنی بر آموزش:

- افزایش سطح آموزش های ابتدایی
- افزایش استانداردهای تحصیلات تکمیلی
- سرمایه گذاری بیشتر در امر آموزش و به خصوص آموزش های علمی - کاربردی
- تغییر در ظرفیت رشته های دانشگاهی و به خصوص رشته های فنی
- آموزش نخستین گام در فرایند اشتغال زایی

آموزش های فنی و حرفه ای:

می توان گفت که آموزشهای فنی و حرفه ای^۱ به دلیل توأم نمودن آموزشهای نظری و عملی از توانایی زیادی در تشکیل سرمایه انسانی و تربیت کارگردانش مدار^۲ برخوردار می باشند.

آموزشهای فنی و حرفه ای نقش مهمی در تشکیل سرمایه انسانی از طریق تربیت نیروهای ماهر مورد نیاز بازار کار در کشورهای مختلف

لذا هر دولت و ملتی برای تلاش در مسیر پر از فراز و نشیب توسعه نیازمند مدیریت هایی خواهند بود که با داشتن عرق ملی، توان های ذاتی و اکتسابی ذی قیمت، بتواند چرخ های توسعه را در بستر فرهنگ خاص جامعه خود به حرکت درآورد. در چنین زمانی است که با محور بودن انسان در توسعه اقتصادی نیز نائل آمد.

آموزش فنی و حرفه ای یعنی مرتبط کردن آموزش با دنیای کار برای بهبود وضعیت اشتغال جوانان و کاهش میزان بی کاری که در این میان مرتبط ساختن هرچه بیشتر آموزش با نیازهای اقتصادی ضروری است چرا که عدم وجود ارتباط بین مباحث آموزشی و نیازهای اقتصادی و بازار کار باعث بروز و مشکل عمده شده است از آن جا که یکی از عوامل عمده رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی هر جامعه، تربیت نیروی انسانی کارآمد می باشد و سازمان آموزش فنی و حرفه ای نیز یکی از مؤسسات تربیت کننده نیروی انسانی متخصص است، چنان چه نظام آموزشهای فنی و حرفه ای، هنرجویان دوره دیده ای داشته باشد که جایگاه روشن و مشخصی در بازار کار و نظام اشتغال نداشته باشند، بخش عمده ای از سرمایه گذاری های شخصی و دولتی به بازدهی مطلوب منجر نمی شود و به نوعی به اتلاف سرمایه تبدیل میگردد. بنابراین با توجه به گرانی هزینه های آموزش های فنی و حرفه ای و برای جلوگیری از خسارت های مادی و معنوی لازم است که چگونگی رابطه این گونه آموزش ها و اشتغال افراد مهارت دیده مورد بررسی قرار گیرد.

اصل چهل و سوم: قانون اساسی را که ناظر بر اشتغال کامل است تحقق بخشیم، باید اقتصاد کشور از چنان شکوفایی ای برخوردار شود که بتواند سالانه حدود نهمصد هزار نفر را جذب بازار کند. (سازمان مدیریت و برنامه ریزی، ۱۳۷۶، ص ۴۲)

سؤالات:

- آموزش های فنی و حرفه ای تا چه میزان میتواند در هر یک از بخش های کشاورزی - صنعت و خدمات، برای فراگیران اشتغال ایجاد کند؟
- آموزش های فنی و حرفه ای تا چه میزان می تواند در ایجاد و راه اندازی مؤسسات و تعاونی های تولیدی و خدماتی برای هنرجویان آموزش دیده نقش مؤثری داشته باشد؟
- آموزش های فنی و حرفه ای تا چه میزان می تواند در تأمین نیازهای سالانه اشتغال نیروی انسانی ماهر به شیوه های تعاونی و خصوصی در مناطق مختلف استان مؤثر باشد؟

پاسخ ها:

آموزش های فنی و حرفه ای تا حد زیادی می توانند در هر یک از بخش های کشاورزی - صنعت و خدمات، برای فراگیران اشتغال

1-Vocational and Technical Eduactions

2- Knowledge-Worker.

جهان ایفا می کنند. این آموزشها در کشورهای در حال توسعه نه تنها عهده دار تربیت نیروی کار مورد نیاز بخشهای مختلف اقتصاد این کشورها می باشند، بلکه از طریق بستر سازی خود اشتغالی، به حل مشکل بیکاری نیز کمک می نمایند. به علاوه، این آموزشها راه میان بری در مسیر تربیت نیروی انسانی نیز به شمار می روند، چرا که از یک سو با توجه به بهره مندی این آموزشها از مبانی علمی و استفاده از روشهای پذیرفته شده آموزشهای کلاسیک راه خود را از یادگیری بر مبنای تجربه عملی صرف جدا کرده و از این طریق راه درازمدت و غیر علمی این نوع فراگیری را کوتاه نموده و این توانایی را در آموزش دیده فراهم می کنند تا بتواند خود را در مقابل تغییرات تکنولوژیکی به آسانی هماهنگ نماید. از سوی دیگر این آموزشها با توأم نمودن آموزش های نظری و عملی این امکان را برای آموزش دیده فراهم می نمایند که همسویی بیشتری با نیازهای بازار کار داشته و از این طریق امکان بیشتری برای جذب آنها در فعالیتهای اقتصادی - اجتماعی فراهم گردد. به همین دلیل کشورهای جهان توجه روزافزونی را به آموزشهای فنی و حرفه ای مبذول داشته اند، به طوری که این آموزشها حتی به درون سیستم آموزشهای آکادمیک این کشورها نیز نفوذ کرده است (پراوین ویزاریا: ۲۰۰۳).^۱

آموزش فنی و حرفه ای موجود سرمایه اختصاصی است، که به اتکای مهارت های کسب شده دارندگان آن را برای به دست آوردن جایگاه های شغلی بیشتر آماده می سازد و همین بینش باعث گردیده است که در بیشتر کشورهای جهان حتی در سیستم های تعلیم و تربیت آن ها از دیر باز در کنار مقاطع تحصیلی آموزشهای عمومی، آموزش های فنی و حرفه ای نیز مورد نظر واقع گردند (بکر، ۱۹۶۴).^۲

تطبیق دولت ها:

در کشور هند که از زمان شروع برنامه ریزی در سال ۱۹۵۰ تا کنون دولت آن همیشه بر افزایش فرصت های اشتغال و در نهایت ریشه کنی بیکاری از کشور تاکید داشته است. به این منظور سرعت بخشیدن به نرخ های پس انداز و سرمایه گذاری و افزایش سطح بهره وری از اهداف اولیه پنج برنامه پیاپی این کشور بوده است. با این وجود نرخ بیکاری در میان جوانان به دلیل کمبود امکانات افزایش یافته است.

کوبا نیز از زمان انقلاب تا کنون ارزش زیادی را برای برقراری ارتباط بین مطالعه و کار قائل شده است و از این طریق نه تنها آموزشها را موثر و کار آمد نموده است، بلکه بخش قابل توجهی از هزینه های آموزشی را نیز از طریق فراگیران (نیروی کار مولد) تامین نموده است. به علاوه، کار مولد همچنان بخش مهمی از دوره تحصیل را تشکیل می دهد. نهایتاً این که سیستم روی آموزش فنی، حرفه ای و پلی تکنیک تاکید می کند.

در کشور آمریکا، ۸۳ درصد از نمونه مورد پرسش متفق القول بودند که مدارس بایستی در مورد آمادگی کاری تعلیم گیرندگان بیشتر تاکید ورزند. در پاسخ به سوال دیگری در مورد جایگاه و عملکرد آموزش های فنی و حرفه ای، ۷۶ درصد بر این باور بودند که باید به این آموزشها توجه بیشتری مبذول گردد. ۹۰ درصد آنان قبول داشتند که آموزش دیدگان فنی و حرفه ای شانس دریافت های مالی بالاتری را نسبت به آموزش های عمومی خواهند داشت، ۹۲ درصد موافق بودند که آموزش های فنی و حرفه ای علاقه افراد را به ادامه تحصیل در مراتب بالای حرفه ای ارتقا می بخشد، ۹۸ درصد آموزش های استاد-شاگردی و کار آموزی در محیط های کاری را برای فراگیران ضروری دانسته و فقط ۴ درصد از آن ها آموزشهای فنی و حرفه ای را فاقد جایگاه شغلی بالا منظور نموده بودند (و، سی، اچ، ۱۹۹۷).^۳

بر اساس توصیه یونسکو، همه کشورها نیازمند به یک خط مشی منسجم آموزشی هستند، به نحوی که در آن آموزش های فنی و حرفه ای به عنوان یک بخش اساسی از این سیستم یکپارچه دیده شده باشند (یونسکو: ۱۹۹۹).^۴ این در حالی است که از جمله مشکلات مطروحه در بخش آموزش فنی و حرفه ای به ویژه در کشور ما مشخص نبودن الگوی توسعه کشور در نتیجه نامشخص بودن جهت گیری مناسب آموزش های فنی و حرفه ای در کشور است (سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۷۸)

آموزش های فنی و حرفه ای به صورت رسمی و غیر رسمی در قالب آموزش های قبل از اشتغال و حین اشتغال در

۱- ایجاد رشته های کار و دانش، هنرستانهای هنری و فنی در کشورمان و توأم نمودن آموزشهای نظری و عملی در کشورهایی مانند: کوبا، چین و هند از جمله اثرات آموزشهای فنی-حرفه ای بر آموزشهای کلاسیک در این کشورها می باشد.

2- Becker.

3- VO.C.H

4- UNESCO.

فنی و حرفه ای به طور بسیار فعالی عمل می کند و این در حالی است که در این کشور بخش خصوصی نیز فعال می باشد ولی بدون کمک دولت امکان توسعه و تسری این آموزش ها ممکن نیست. اگر آموزش را مترادف با سرمایه گذاری در نیروی انسانی در نظر داشته باشیم می توان ارتباط مستقیم و مثبت میان توسعه اقتصادی و به کارگیری مهارت و تخصص نیروی انسانی را به عنوان یکی از مهمترین عوامل تولید تایید نمود. در جهان معاصر موفقیت از آن افراد یا جوامعی است که مولد و تولید کننده اند نه مصرف کننده و مهارت آموختگان افرادی هستند که می توانند جامعه خود را به اوج پیشرفت برسانند و افتخاراتی را نصیب آن کنند. نقطه پیوند آموزش، کسب و کار و رشد اقتصادی ظرفیت بالقوه و بالفعل اقتصاد کشور در جذب نیروی انسانی بالقوه موجود در بازار کار کشور است. به عبارت دیگر ارتباط بین آموزش و کسب و کار از دیدگاه مثبت هنگامی پدیدار می شود که ساختار اقتصادی کشور توان جذب نیروی اقتصادی ماهر و متخصص را در زمینه های گوناگون کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت فراهم آورد. شایان ذکر است نظام آموزشی مهارتی یکی از عمده ترین منابع آموزشی و تامین نیروی انسانی برای فعالیت های بخش صنایع است. بسیاری از کارشناسان معتقدند هم اکنون بسیاری از استراتژی های صنعتی کشورهای در حال توسعه باید تغییر کند و به جای ساختن کارخانه های بزرگ به آموزش های مفید معطوف شود. همان طور که زیربنای توسعه اقتصادی کشورهای در حال توسعه کشورهای پیشرفته سرمایه گذاری در نیروی انسانی است.

ضرورت آموزش های مهارتی:

آموزش مهارتی نقش مهمی را در تشکیل سرمایه انسانی از طریق تربیت نیروی کار ماهر مورد نیاز بازار کار در کشورهای مختلف ایفا می کنند. با پیچیده تر شدن مشاغل بر اهمیت آموزش کارکنان به خصوص آموزش های مهارتی و یادگیری مهارتهای لازم افزوده می شود. از این رو لازم است سطح، توانایی و انطباق پذیری کارکنان افزایش یابد. منظور از آموزش، آموختن عمل یا مجموعه ای از اعمال است که موجب فردی مهارت، دانش و منش لازم را برای انجام کاری فراگیرند. آموزش می تواند تغییر مهارت ها، دانش نگرش و رفتار اجتماعی را در بر داشته باشد. آموزش می تواند به فضای به وجود آمدن تغییرات در ویژگیهای شخصیتی، رفتاری و نگرش ها در مورد همکاران، گروه، سرپرستان و افراد سازمان بینش مطلوب را بوجود آورد. و در آخر می توان گفت تغییر ناشی از یادگیری حاصل تجربه های مستقیم و غیرمستقیم مثلاً هنر جویی که به طور مستقیم با چرخ زیگرال دوز کار می کند و آموزش می بیند با فردی که بصورت غیرمستقیم و تئوری مطلبی را می آموزد فرق بسیار دارد. مطمئناً فرد اول به واسطه

بیشتر کشورها وجود دارند و حتی در برخی از کشورها صاحبان صنایع و کارفرمایان نیز برای انجام برخی آموزش های مهارتی ملزم می شوند. به عنوان مثال، در کشور هندوستان موسسات آموزش صنعتی از ۵۹ واحد در سال ۱۹۵۶ به ۲۴۴۷ واحد در سال ۱۹۹۲ و ۳۰۰۰ واحد در سال ۱۹۹۶ افزایش یافته اند. این مراکز با اجرای برنامه های آموزشی در یک چارچوب زمانی ۱ تا ۲ ساله از نقش بالایی در تربیت صنعت گران برخوردار بوده اند (دش، ۲۰۰۲).

مالزی نیز از جمله کشورهایی است که توسعه آموزش های فنی و حرفه ای در کنار برنامه های متنوع را در دستور کار خود قرار داده است و در این خصوص تنها به منابع داخلی بسنده ننموده، بلکه برای انتقال تکنولوژی به بخش صنعت، موسسات آموزشی فنی و حرفه ای مشترکی را با سه کشور انگلستان، فرانسه و آلمان در آن کشورها تاسیس نموده است.

در پاسخ به این سوال که چرا برخی از کشورها به ویژه در سطح کشورهای آسیایی در اجرای برنامه های آموزش فنی و حرفه ای موفق و برخی ناموفق بوده اند، می توان گفت که این پدیده به عوامل متعددی ارتباط داشته است (هک و هک: ۱۹۹۸)^۱. از جمله این عوامل عبارتند از: عوامل اجتماعی: در بسیاری از کشورهای آسیایی نوعی نگرش منفی به کارهای مبتنی بر مهارت یا اصطلاحاً کارهای یدی که مبتنی بر دستورالعمل^۲ می باشد، وجود دارد.

عوامل اقتصادی: سطح توسعه اقتصادی و ساختار صنعت و تنوع فعالیت ها در بخش های گوناگون اقتصادی در ایجاد نیاز به آموزش های فنی و حرفه ای موثر واقع می شوند. توجه به آموزش های آماده سازی جوانان برای کار از جمله خواسته ها و الزامات در بیشتر کشورها حتی در کشورهای توسعه یافته است.

دولت: از آنجا که آموزش فنی و حرفه ای نسبت به آموزش های عمومی پرهزینه تر می باشند، لذا دولت ها از نقش تعیین کننده ای در توسعه این آموزش ها برخوردارند. این بدان معنی است که دولت ها می بایست در تخصیص منابع مالی توجه ویژه ای را به این آموزش ها معمول دارند. چرا که سرمایه گذاری نا مناسب منتج به بازده مناسب نخواهد شد. پر واضح است که توفیق در کسب دستاوردهای آموزشهای فنی و حرفه ای با اتکاء به ادبیات موجود در گرو تعامل عوامل و متغیرهای بسیار زیادی است که حاصل آن سرمایه انسانی کارآفرین می باشد. نظر به غلبه رویکرد مشتری مداری در عصر حاضر ایجاب می نماید که از منظر فراگیران به عنوان اصلی ترین عنصر، اثر بخشی مراکز فنی و حرفه ای مورد بازبینی قرار گیرد و شاخصه های آن مورد سنجش و تحلیل واقع گردد.

کشور ژاپن از جمله کشورهایی است که در آن دولت در ارتقا آموزش های

- 1- Dash.
- 2- Haq & Haq.
- 3- Manual Work.

با توجه به این که بهبود فضای کسب و کار نقشی اساسی در افزایش رشد اقتصادی کشورها به ایفا می کند توصیه های سیاستی زیر برای بهبود شرایط کسب و کار ارائه می گردد: فرهنگسازی در جهت نهادینه کردن روحیه کارآفرینی، کاهش هزینه های مبادله تولید، نباید به دلیل هدف گذاری سهم ۱۱ درصد تعاونیها در اقتصاد، تشکیل تعاونیها به امری صوری و صرفاً ثبت حقوقی مبدل شود. بلکه باید به صورت هدفمند در حوزه های الویتدار اقتصاد کشور، کارآفرینان را به سمت تولید در ساختار تعاونی و بهره گیری از سرمایه های خرد مردم تشویق نمود و بستر لازم را برای مشارکت آحاد مردم در اقتصاد و تولید ایجاد نمود.

طرح توسعه کسب و کار:

کسب و کار عبارتی است که به عنوان معادل عبارت انگلیسی Business Plan انتخاب شده است.

سایر معادلهایی که معمولاً مورد استفاده قرار می گیرند عبارتند از: برنامه های تجاری، طرح تجاری، و برنامه های کسب و کار.

این عبارت به نسبت جدید است. هر چند در کشور ما طرح کسب و کار، راه اندازی کسب و کار جدید را به ذهن متبادر می سازد؛ لزوماً این گونه نیست و طرح کسب و کار در مورد شرکت های در حال فعالیت و حتی سازمان های غیرانتفاعی و دولتی کاربرد دارد. برای آن که مشخص شود طرح کسب و کار چیست؟

- طرح کسب و کار یک سند برنامه ریزی است که اقدامات کسب و کار را برای یک دوره زمانی مشخص به صورت خلاصه ارائه می دهد.
- مدل کسب و کار طرحها و ایده های سازمان را به ارزش های اقتصادی تبدیل می کند. مدل کسب و کار نشان می دهند که یک شرکت چگونه با تعیین کردن جایگاه در زنجیره ارزش کسب درآمد می کند که شامل موضوعات مختلفی در باره کسب و کار می باشد که عبارتند از کارآفرینی، استراتژی ها، مسائل اقتصادی، سرمایه گذاری، عملکردها و بازاریابی است.
- فعالیت های مرتبط با درست کردن چیزی، طراحی، خرید مواد خام، ساخت و فعالیتهایی از این دست.
- فعالیت های مرتبط با فروش چیزی، جستجو و یافتن مشتری، داد و ستدهای فروش، توزیع محصولات و یا انتقال خدمات
- پشتیبانی عملیات نظیر منابع انسانی، زیرساختها و توسعه فناوری
- در جهان امروز طراحی مدل های کسب و کار به طور فزاینده ای از اهمیت برخوردار شده است چرا که استراتژی ها به آسانی قابل تقلید و تکرار شده اند. ابداع یک مدل کسب و کار نمایانگر حد بالای تغییرات در ابداع محصولات یا فرایندهای جدید است.
- با بهره گیری از مزیت های رقابتی مختلف یک مدل کسب و کار جدید می تواند باعث پرش و جهش قابل توجهی در رقابت های

آموزش و لمس کار به صورت عملی توفیق بیشتری در یادگیری و به کار بستن آن شغل خواهد داشت. آموزش عبارت است از تلاش در جهت کسب تخصص حرفه ای ماشینی، تلاش فنی، ورزیدگی در امور مدیریتی و اکتساب روش ها و برخوردهای متناسب در مقابل مسائل دقیق اجتماعی. (کیان پور ۱۳۸۹)

تعلیمات مراکز آموزشی و تربیت نیروی انسانی ترکیب آموزش های تئوری و عملی می تواند نقش بسیاری بالایی در توسعه کشور ما داشته باشد. شاید متداولترین اسلوب آموزش، کارآموزی کارگران در محیط حرفه ای است. در این اسلوب کارآموز ضمن کسب مهارت مورد لزوم عملکرد حرفه خود با مواد اولیه های سرو کار دارد که پس از خاتمه کارآموزی باید با آنها کار کند. کارگر در محیط واقعی کار می کند که باید در آن حرفه اش را انجام دهد. (ساعت چی، ۱۳۸۹)

از آنجا که در قالب نگرش سیستمی به منابع انسانی، آموزش موثر و هدفدار جایگاهی اصولی و بنیادی با اهداف و ماموریت های سازمانی - اقتصادی و ساختار اجرایی آنها دارد بصورتی فراگیر در تحقق آرمانهای توسعه نقش می یابد بنابراین به منظور پاسخگویی به نیازهای اقتصادی و صنعتی کشور، توسعه منابع انسانی باید سرلوحه برنامه ریزی های کیفی سازمان باشد. لازم به ذکر است که توسعه منابع انسانی تنها با آموزش های تخصصی و فنی حاصل نمی شود بلکه باید از طریق نظام آموزش جامع به پرورش نیروی انسانی پرداخت یعنی افراد باید در ابعاد مختلف پرورش یابند. (فرهادیان ۱۳۸۴)

همان طور که بیان گردید آموزش نیروی انسانی کوشش مداوم و برنامه ریزی شده ای است که برای افزایش توانایی های کارکنان و بهبود سطح عملکرد و شایستگی های آنان انجام می گیرد. به همین دلیل آن را از بهترین فعالیت های سازمانی تشخیص داده اند. مطابق تعریف دبیرخانه شورای عالی هماهنگی، آموزش های فنی و حرفه ای عبارتند از آموزش های رسمی و غیر رسمی در زمینه های صنعت، کشاورزی، خدمات، پزشکی و پیرا پزشکی که فرد را برای احراز شغل، حرفه و کسب و کار آماده می سازد یا کارایی و توانایی وی را در انجام آن افزایش می دهد. (کارپیشه ۱۳۸۳)

فضای کسب و کار:

بهبود فضای کسب و کار در کشورها عاملی مهم در راستای افزایش رشد اقتصادی آنها به شمار می آید. لازمه بهبود شرایط کسب و کار در کشورها دانستن نقاط ضعف و قوت فضای کسب و کار آنها می باشد. بر اساس مطالعه صورت گرفته در فضای کنونی اقتصاد ایران موانعی بر سر راه فعالان اقتصادی وجود دارد که برطرف شدن آنها از بار مشکلات فضای کسب و کار می کاهد.

رشد اقتصادی مطابق نظریات اقتصادی، تغییرات فعالیت های اقتصادی یک کشور یا منطقه طی یک دوره زمانی مشخص را نشان میدهد. افزایش نرخ رشد اقتصادی بیانگر رونق اقتصادی در یک دوره است.

اقتصادی باشد.

- قابلیت‌های بهره‌برداری از فناوری اطلاعات به صورت کلی و بهره‌برداری از اینترنت به صورت خاص نشان می‌دهد که رقابت‌های تجاری فارغ از زمان و مکان صورت می‌پذیرد. در شرایط حاضر و با توسعه سیستم‌های اطلاعاتی و ارتباطی تنها سازمان‌های سنتی هستند که بر موقعیت‌های خود و عدم تغییر تاکید می‌ورزند.

اشتیاق به یادگیری:

شما حتماً نباید مدرک MBA و یا فارغ التحصیل دکترا در این زمینه باشید تا موفقیت خود را تضمین کنید. در حقیقت کارآفرینان موفق را می‌توان دید که حتی در مقطع دانشگاهی نیز تحصیلات خود را به پایان نرسانده‌اند. مطالعات نشان می‌دهد که بسیاری از میلیونرهای خود ساخته از هوش متوسط برخوردار بوده‌اند. با این وجود، به همه ظرفیت‌ها و توانایی‌های خود توجه کرده‌اند و به زندگی اقتصادی مورد نظرشان و اهداف شخصی خود دست یافته‌اند زیرا هرگز از یادگرفتن و آموزش دیدن دریغ نکردند. برای موفقیت، شما باید علاقه مند به سوال کردن باشید، کنجکاوی خود را همیشه با خود داشته باشید و همیشه علاقه مند به یادگیری بوده و آغوش خود را برای دریافت معلومات بیشتر باز نگه دارید. مسلماً این علاقه در دنیای پرسرعت تغییرات تکنولوژی و شیوه‌های کسب و کار بسیار ضروری است.

توسعه کسب و کار الکترونیکی:

اهمیتی که توسعه کسب و کار الکترونیکی در تمامی جوامع دارد و تلاشی که در راستای توسعه کاربری فناوری اطلاعات و ارتباطات در اقتصاد و بازرگانی می‌شود، قطعاً مستلزم تبیین اهداف و استراتژی‌های مربوطه به منظور بهره‌برداری موثر از این پدیده و افزایش کارایی و اثربخشی جریان توسعه آن است. در محیط کسب و کار فعلی کشور، کسب و کار الکترونیکی بر جهش صادراتی اثر زیادی ندارد، اما اگر برخی زمینه‌های اقتصادی، سیاسی، رقابتی موجود اصلاح شود، این ارتباط به سمت یک ارتباط موثر سوق پیدا خواهد کرد. نکته‌ای که در انتها به آن تاکید شده است این که این عدم ارتباط به معنای کنار گذاشتن یا بی‌اهمیت بودن مبحث کسب و کار الکترونیکی در فضای فعلی نیست. بلکه صرفاً دقت بیشتر در اولویت بندی فعالیت‌های مربوط به توسعه کسب و کار الکترونیکی را در صنایع مختلف می‌طلبد. در مقایسه صنایع مختلف نیز، مشخص شد که در صنایع لاستیک و پلاستیک، فلزات اساسی و سایر وسایل حمل و نقل در ایران کسب و کار الکترونیکی بر جهش صادراتی موثر است اما در سایر صنایع این تاثیر حاکم نیست.

بی‌ارزشی وقت در فرهنگ عامه ایران و هزینه بالا و نبودن بسترها و تجهیزات شبکه‌ای و ارتباطی لازم با سرعت و کیفیت مورد نظر عدم رشد متناسب زیرساختی مالی و عدم کارتهای اعتباری بین المللی و عدم پشتیبانی شرکت‌های تجاری فعال در زمینه تجارت الکترونیک و فقدان این مراکز در کشور - عدم امنیت تبادل داده‌های شخصی در بستر الکترونیک دلایل عدم پیشرفت میباشد.

پیش‌نیازهای برای نهادینه شدن تجارت الکترونیک در کسب و کار:

- وجود سیستم بانکی دقیق و سریع-روان-که بدون نیاز به حضور فیزیکی از طریق اینترنت قابل دسترسی باشد.
 - صدور کارتهای اعتباری و به کارگیری نظام انتقال الکترونیکی اسناد توسط شبکه بانکی
 - ایجاد سیستم استاندارد که تخصص استاندارد محصول را داشته باشد.
 - ایجاد نظام حقوقی اطلاع رسانی و تعریف حقوقی مالکیت معنوی
- تعریف حقوقی فردی در ارتباط با محرمانه بودن اطلاعات شخصی و توسعه فناوری همچون مهندسی ارتباطات و مهندسی نرم افزار از نظر دانش مورد نیاز برای تجارت الکترونیک بسیار ضروری می‌باشد. راه اندازی خطوط ارتباط سریع و مطمئن با نظام تعرفه‌ای رقابتی در جهت کاهش خدمات مخابراتی و کاهش هزینه ارتباطات الکترونیکی و وجود یک بستر قانونی جهت تجارت الکترونیک و پذیرش اسناد الکترونیکی توسط قوه قضاییه بسیار ضروری می‌باشد.

پیشرفت و توسعه جوامع در گروی سرمایه های انسانی صاحب مهارت

پیشرفت و توسعه جوامع در گروی سرمایه های انسانی صاحب مهارت می باشد.

موضوع مهارت آموزی در دنیای پرتلاطم امروز از اهمیت قابل توجهی برخوردار است و تمامی تلاش هایمان را برای پرکردن شکاف های عمیق بین کشورهای توسعه یافته و درحال توسعه به کاربریم که برای فائق آمدن بر این شکاف ها باید خود را به درجه ای از علم و دانش برسانیم که در آینده با جوامع پیشرفته و توسعه یافته پیش رو باشیم. برای پیشرفت و توسعه نیازمند جامعه ای خلاق، و با مهارت هستیم و کشف استعداد های حرفه ای جوانان و ایجاد فرصت مناسب برای شکوفایی مهارت ها، ایجاد انگیزش در جوانان برای کسب مهارت و ایجاد سیستم ارزیابی نظام آموزش مهارتی کشور، فراهم نمودن فرصت مناسب برای رقابت سالم میان جوانان کشور، معرفی آموزش های مهارتی و اهمیت نقش آن در توسعه اقتصاد به عموم مردم و جلب نظر مسئولان، بنگاه های اقتصادی، صنایع و صنوف برای مشارکت هر چه بیشتر در اجرای مسابقات ملی مهارت، ایجاد فرصتی مناسب برای تبادل اطلاعات فنی و تجارب حرفه ای، ایجاد بستر مناسب برای ارتقای مهارت های حرفه ای کشور تا سطح مهارت های جهانی و شناسایی کمبودها در آموزش های فنی و حرفه ای و برنامه ریزی برای رفع آن ها، شناسایی و معرفی افراد ماهر و نخبه به صنایع و بنگاه های اقتصادی و ارتقای سطح استانداردهای آموزش مهارت در کشور از جمله اهداف برگزاری مسابقات مهارت است.

در دنیای رقابتی امروز مهارت آموزی یک انتخاب نیست بلکه یک اجبار است. از همین روی، امروز دیگر آموزش فنی و حرفه ای یک بحث درون مرزی و درون کشوری و ملی نیست بلکه برای پرداختن به موضوع آموزش های مهارتی بی شک باید یک نگاه بین المللی به موضوع داشت؛ کشور با چشم انداز حضور مؤثر در عرصه بین المللی نوع جدیدی از تعاملات بین المللی را با استفاده از آموزش های فنی و حرفه ای طراحی و تحت عنوان دیپلماسی مهارت به هر حال امروزه چه بخواهیم و چه نخواهیم ناگزیر هستیم با دیپلماسی مناسب مهارت و فناوری، بدون اتکا به منابع نفتی، نقشی شایسته در اقتصاد جهانی ایفا نماییم. کسب جایگاه مناسب در منطقه و جهان مستلزم شناخت و تعیین اصول دیپلماسی مهارت و فناوری است.

پیشنهادها:

- از اهداف مهم آموزش - برای غنی سازی زمینه های تجربی، ساعات کار عملی به میزان حدود بیست درصد به تعداد ساعات فعلی افزوده شود.
- ایجاد زمینه بازدید هنرجویان از مراکز صنعتی فراهم شود.

- برقراری ارتباط و کسب مشارکت اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان با سازمان های صنعتی و تولیدی در برنامه ریزی نیروی انسانی به منظور شناسایی دقیق نیازهای بازار کار
- استفاده از وسایل ارتباط جمعی و خصوصاً تلویزیون محلی، برای معرفی ارزش و اهمیت کارهای فنی
- اداره های کارایی بیش از پیش فعال شوند و به نقش مورد انتظار خود عمل کنند
- پیشنهاد می گردد یک مرکز مطالعه تحولات بازار کار به منظور پیگیری روند تغییرات فعالیت های اقتصادی و تاثیر آن بر تقاضای بازار کار تشکیل شود تا از این طریق تحولات مذکور پیش بینی شده و سیاست های مناسب جهت تطبیق برنامه های آموزش فنی - حرفه ای با آن اتخاذ گردد.

نتیجه گیری:

نهایت آموزش های فنی و حرفه ای باید با نیازسنجی از بازار کار، مهارت و دانش علمی مورد نیاز، دنیای کار را ارتقا بخشد. با توجه به بهره مندی این آموزشها بر مبنای تجربه عملی صرف، این توانایی را در آموزش دیده، فراهم می کنند تا بتواند خود را در مقابل تغییرات تکنولوژیکی به آسانی هماهنگ نماید.

نقطه پیوند آموزش، کسب و کار و رشد اقتصادی ظرفیت بالقوه و بالفعل اقتصاد کشور در جذب نیروی انسانی بالقوه موجود در بازار کار کشور است و زیربنای توسعه اقتصادی کشورهای در حال توسعه همانند کشورهای پیشرفته، باید سرمایه گذاری در نیروی انسانی شود و به مقوله ی آموزش نیروی انسانی توجه بیشتری شود؛ بنابراین بهتر آن است به جای ساختن کارخانه های بزرگ به آموزش های مفید معطوف شویم.

در فضای کنونی اقتصاد ایران، موانعی بر سر راه فعالان اقتصادی وجود دارد که برطرف شدن آنها از بار مشکلات فضای کسب و کار می کاهد، با توجه به این که بهبود فضای کسب و کار نقش اساسی در افزایش رشد اقتصادی کشور ایفا می کند. علاوه بر ارتقاء آموزش و نگرش بین المللی به استانداردهای آموزشی همپا با تکنولوژی دنیا و نهادینه کردن روحیه کارآفرینی و کاهش هزینه های مبادله تولید، امید است به سوی هدف عالی رشد اقتصادی کشور در پرتو توسعه کسب و کار گام بر داشته شود.

منابع:

- ۱- پال، هرسی و کنث، بلانچارد: مدیریت رفتار سازمانی، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۵.
- ۲- جولی، ریچارد و امانوئل، دوکانت و هانس، سینکر و فیونویلسون: اشتغال در جهان سوم، ترجمه احمد خزاعی، انتشارات وزارت امور خارجه، تهران، ۱۳۶۸
- ۳- سازمان مدیریت و برنامه ریزی: پیوست قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، ۱۳۶۸، تهران، ۱۳۷۰ - اجتماعی و فرهنگی (۱۳۷۲)
- ۴- گیتس، بیل: کسب و کار بر بال اندیشه ها، ترجمه دکتر عبدالرضا رضایی نژاد، نشر فرا، تهران، ۱۳۷۸.
- ۵- مرکز آمار ایران: گزارش آمار ایران، تهران.
- ۶- لوید کروش دیوید، (۱۳۸۱)، ترجمه نخکوب مسعود، تهران.
- ۷- سازمان برنامه و بودجه، (۱۳۷۸)، پیوست برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جلد دوم.
- ۸- سازمان مدیریت و برنامه ریزی، گزارش برنامه تحول در نظام اداری کشور، معاونت امور مدیریت و منابع انسانی، ۱۳۸۱.
- ۹- سلیمی فر، مصطفی، مجله دانش و توسعه علمی پژوهشی، شماره، ۱۷ نیمه دوم سال، ۱۳۸۴.
- ۱۰- مقایسه اثر شاخص های فضای کسب و کار بر رشد اقتصادی موردی ایران و کشورهای عضو سازمان توسعه اقتصادی و همکاری (OECD)
- ۱۱- کمیجانی، احمد، تاثیر حکمرانی خوب بر رشد اقتصادی در گروه های منتخب OECD _ OPEC، فصلنامه مدل سازی اقتصادی ۱۳۸۹-۲۴-۲
- ۱۲- رحمانی، علی، بازار سرمایه، ضرورت اصلاح و بهبود فضای کسب و کار فصلنامه پول و اقتصاد ۱۳۸۸
- ۱۳- شهنازی روح اله، دهقان شبانی، زهرا، بررسی تاثیر فضای کسب و کار بر رشد اقتصادی کشورهای منتخب - پژوهشنامه اقتصادی ۱۳۸۸
- ۱۴- کسب و کار و نحوه اخذ مجوز طرح ها، تهیه کننده: مهدی هدایتی معاون دفتر تعاونی های تولیدی و خدماتی
- ۱۵- خبرنامه مهارت سازمان فنی و حرفه ای کشور - شهریور ۱۳۹۲
- ۱۶- (رضائیان، علی)، ۱۳۶۱، (اصول مدیریت بازرگانی، تهران، انتشارات سمت)
- ۱۷- فرهادیان، همایون، ۱۳۸۴ (بررسی تاثیر آموزش های فنی و حرفه ای در توسعه منابع انسانی، مازندران، انتشارات اداره کل فنی و حرفه ای مازندران)
- ۱۸- کارپیشه، ۱۳۸۳، اثر بخشی دوره های آموزش فنی و حرفه ای غیر رسمی در مراکز آموزش کشاورزی استان فارس از دیدگاه فراگیران، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده کشاورزی
- ۱۹- کیان پور، غلامرضا، (۱۳۸۱)، تربیت نیروی انسانی برای صنعت، تالیف ویلیام هنگی، تهران، چاپ دو، انتشارات بنگاه
- ۲۰- هولینشد، ۱۳۷۴، (روندها و توسعه آموزش فنی و حرفه ای، ترجمه ابوالفضل ملکی شمس آبادی، تهران، مرکز)
- ۲۱- انتشارات یونسکو در ایران
- 22- APO(2002) Education and Training of Rural Youth Asian Productivity Organization Japan.
- 23- Dash Prasanna Kumar (2002) Youth in India Education and Training of Rural Youth APO.
- 24- Gimeno J. Folta T.B. Coper A.C. and Woo C.Y (1997) Survival of the Fittest? Entrepreneurial Human Capital and the Persistence of Underperforming Firms Administrative Science Quarterly 42 4 PP. 750-783.
- 25- Harper M.(1983) « Selection and training for Entrepreneurship Development» ILO Geneva.
- 26- Nunnaly J.C.(1978) Psychometric Theory 2nd ed. McGraw-hill New-York NY.
- 27- Rajuddin Mohammad Rashid (2001) Issues of the Region International Program for Technical and Vocational UNESCO.
- 28-www.voctech.org.bn/virtual_lib/GBM/9thgbm/issue/iss_mal.htm: Malaysia: Issues & Challenges.
- 29- http://www.sba.gov.advo/states/: United States Small Business Administration. Prarvin Visaria (2003) Unemployment Among Youth in India ILO.
- 30- Yong Jin (1998) General or Vocational? The Tough Choice in the Chinese Education Policy International of Education Development 18(4) July. Human Capital and Entrepreneurship: a Vocational & Technical Approach. 19/ Michalak Donald FandG.Yayer(1979).Edvin Making The Training Process Work New York